

ورلڊ هيلٿ آرگنائيزيشن (ڊبليو ايڇ او) اڳڪٿي ڪئي آهي ته عالمي وبا ڪورونا وائرس جو خاتمو ويجهو اچي ويو آهي.

آمريڪي صدر جو بائيڊن جو چوڻ آهي ته دنيا اڳ ئي هن وبا مان نڪري چڪي آهي.

انهن دعوائن جي تصديق انهن ثبوتن سان به ٿئي ٿي جيڪي پاڪستان ۾ سامهون آيا آهن.

دوسال تڪ اس مهم ڪي ذريعي ڪورونا وائرس سبب متعلق جعلي خبرون، غلط معلومات اور افواہون ڪي خاتمي ڪي ڪوشش ڪي گئي.

اسان پنهنجن مائٽن ڪي اهو ٻڌائڻ چاهيون ٿا ته اسان اوپن سوسائٽي فائونڊيشن (او ايس ايف) جي تعاون سان ڪورونا وائرس جي روڪڻ واري مهم (سي سي سي) ۾ تبديليون آڻي رهيا آهيون. ٻن سالن کان ان مهم ذريعي ڪورونا بابت جعلي خبرن، غلط ڄاڻ ۽ افواهن ڪي ختم ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي وئي. اڳتي وڌندي، هڪ صحتمند معلومات جي حصيداري واري ماحول ڪي فروغ ڏنو ويندو جنهن ۾ اسان پاڪستان ۾ وڏي پيماني تي جعلي خبرن ۽ غلط معلومات ڪي روڪڻ جي ڪوشش جي رهنمائي ۽ حمايت ڪنداسين. جيڪڏهن ان جي ڪا نئين لهر نه اچي، اسان جي مهم جو بنيادي مرڪز ضروري ناهي ته ڪورونا وائرس هجي. اسان صحت جي واقعن سان جڙيل جعلي خبرن جي پڪيڙ ڪي منهن ڏيڻ جو منصوبو ٺاهيون ٿا (مثال طور پوليو، جيڪو اڃا تائين پاڪستان ۾ هڪ وڏو چيلنج آهي ۽ ماڻهن جي وڪسينيشن ڪرائڻ کان لاتعلق ٿيڻ جو بنيادي سبب جعلي خبرن جو ڦهلاءُ آهي).

اس بليٽن ميڻ ڄاڻي

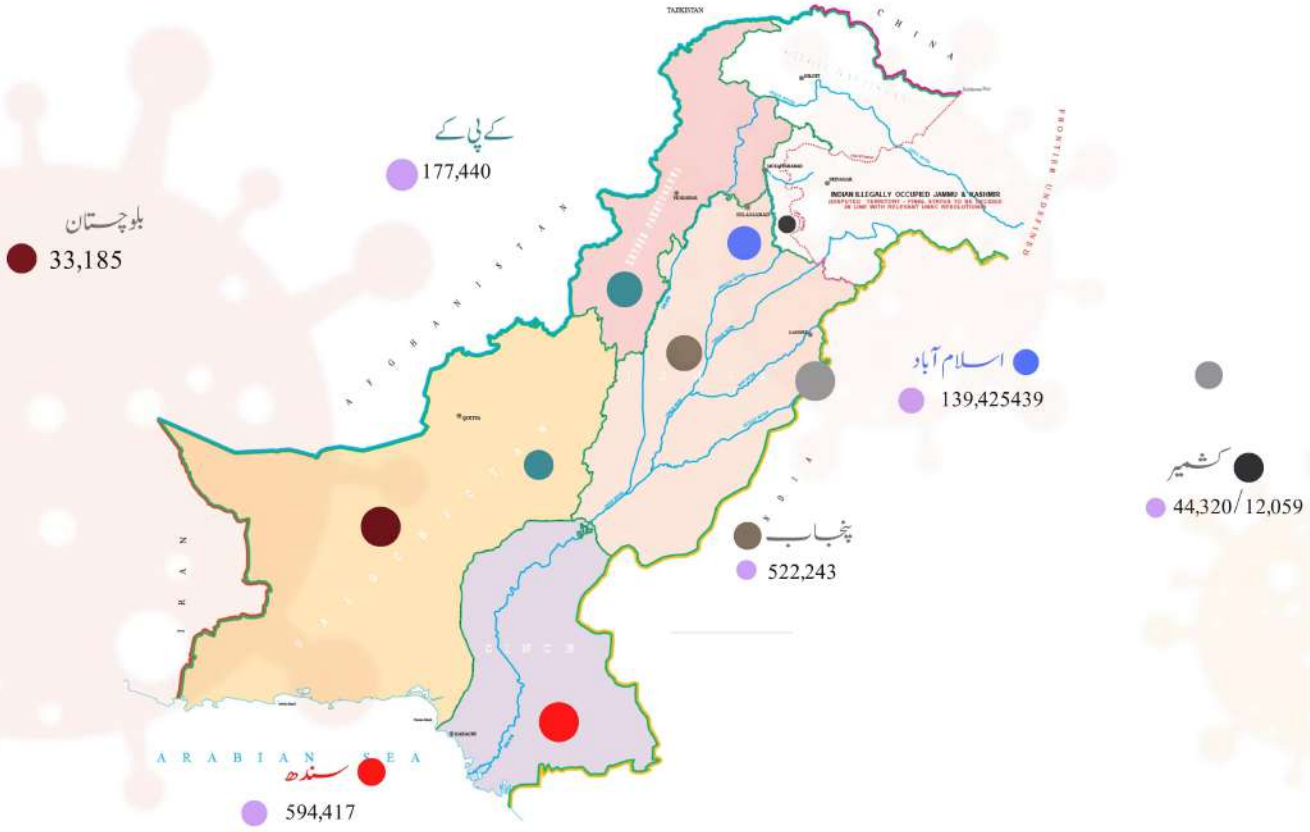
ڪورونا وائرس اور وڪسي
نيشن ڪي ڪيسز سبب متعلق
اڊيٽس

ڪورونا وائرس سبب متعلق
معلومات

افواہين اور جھوٽي خبرين

غلط معلومات روڪڻ ڪي لڳ
چند مفيد باتين

کووڈ 19 ڈیش بورڈ (پاکستان)

تصدیق ٹیل کیسن حالت مریض مکمل صحتیاب سبب فوتین

ہینئر تائین
30,570,862

گذریل 24 کلاکن: 6870

تصدیق ٹیل کیسن

1,572,778

گذریل 24 کلاکن: 16

حالت مریض

46

گذریل 24 کلاکن: 0

سبب فوتین

30,619

گذریل 24 کلاکن: 0

مکمل صحتیاب

1,538,689

گذریل 24 کلاکن: 12

ویکسین کے اعداد و شمار

دوز ملی آھی

139,509,455

گذریل 24 کلاکن: 4489

پهرین دوز

131,975,702

گذریل 24 کلاکن: 10576

بوسٹر دوز وصول

46,226,871

گذریل 24 کلاکن: 903,331

دوز وئڈرٹن

299,242,724

گذریل 24 کلاکن: 97357

ڇا توهان کي کرونا وائرس جي ڪري ڪنگهه آهي؟ اسان ڪيئن اندازو لڳائي سگهون ٿا؟

ڪنگهه، ڳلي ۾ خراش ۽ نڪ جو وهڻ ۽ عام زڪام به ڪورونا وائرس جون ساڳيون علامتون آهن، ڳاڙهيون اکيون، ڏانڦي يا ٻوٽ جي گهٽتائي ۽ ٻيون علامتون ڪورونا وائرس جي وبا جي شروعاتي ڏينهن ۾ واضح ٿي چڪيون هيون، جڏهن ته ڪرونا وائرس ۾ مبتلا اڪثر مريضن ۾ اهي علامتون محسوس نه ٿيون ٿين جڏهن ته، ڪنگهه اڃا تائين ڪرونا وائرس جي هڪ واضح علامت آهي، جيتوڻيڪ اهو هڪ عام ڪنگهه ۽ ڪرونا وائرس جي ڪري ڪنگهه جي وچ ۾ فرق ڪرڻ ڏکيو آهي.

ڪنگهه جيڪا وڌيڪ شدت اختيار ڪري يا هڪ نئين ڪنگهه جنهن ۾ ڪورونا وائرس جي علامت هجي، ڪرونا وائرس مان ٿيندڙ ڪنگهه گهڻي وقت تائين رهي ٿي. خشڪ ڪنگهه پڻ ڪورونا وائرس جي علامتن مان هڪ علامت آهي. ڪيترن ئي ماڻهن کي جيڪي ڪرونا وائرس کان خشڪ ڪنگهه جي شڪايت ڪن ٿا، عام طور تي بلغم کان بغير آهن،

ان حقيقت جي باوجود ته ڪيتريون ئي صحت جا ادارا ڪنگهه کي واحد علامت قرار ڏين ٿا. خشڪ ڪنگهه، جيڪڏهن اها گهڻي وقت تائين رهي ته جسم ۾ تڪليف پيدا ڪري ٿي. مريض جي ڳلي، آواز ۽ ساهه چڪي وٺڻ جي صلاحيت متاثر ٿيندي آهي. دائمي خشڪ ڪنگهه ڪيترن ئي ماڻهن لاءِ هڪ عام مسئلو آهي. هر پيرو يا وڌيڪ سخت ڪنگهه اوهان کي ٽڪائي سگهي ٿي.

جيڪڏهن توهان کي کرونا وائرس واري ڪنگهه آهي ته توهان کي ڇا ڪرڻ گهرجي؟

جيڪڏهن توهان کي کرونا وائرس جي ڪري ڪنگهه آهي ته بهتر آهي ته ڪمري جي اندر ئي رهو، جڏهن ماڻهو ڪنگهندا آهن ته هو جسم جي اندران پاڻيءَ جا قطرا هوا ۾ خارج ڪندا آهن، جيڪي اڳ ۾ ئي انفېڪشن زده هوندو آهي.

جڏهن مختلف ماڻهو انهن قطرن کي ساهه ذريعي پنهنجي جسم ۾ داخل ڪن ٿا ته اهي به ان مرض ۾ مبتلا ٿي سگهن ٿا. هاڻي سيارو شروع ٿيڻ وارو آهي، جيڪڏهن توهان پاڻ کي ڪورونا وائرس جي ڪري بيمار محسوس ڪيو ٿا ته بهتر آهي ته احتياطي تدابير اختيار ڪيو ۽ پاڻ کي ٽيسٽ ڪرايو ۽ پاڻ کي قرنطين ۾ رکيو. ڪرونا وائرس ڪنگهه جي علاج لاءِ مناسب دوائون استعمال ڪريو.

SOURCE: [LIVEMINT](https://www.livemint.com)

ديسي جڙي ٻوٽي کائڻ جيڪي تنفس جي بيمارين جي علاج لاءِ مناسب سمجهيا وڃن ٿا هڪ ٻيو قدرتي علاج آهي. بهرحال، اهو ضروري آهي ته ڪنهن به قدرتي / هربل دوا استعمال ڪرڻ کان پهرين ڊاڪٽر سان صلاح ڪريو.

غلط رهنمائي، غلط معلومات ۽ جعلی خبرون،

غلط رهنمائي جعلی معلومات آهي. هن ۾ ياد رکڻ لاءِ سڀ کان اهم ڳالهه اها آهي ته انهن غلط انگن اکرن جو ميلن ۾ پڪڙجڻ جو مقصد ڪنهن کي به نقصان/تڪليف ڏيڻ نه آهي، گمراهي واري معلومات عام طور تي ڪنهن ماڻهو طرفان ڏني ويندي آهي، حقيقت ۾، اهو ماڻهن کي هڪ خاص مسئلي کان بچائڻ جي ڪوشش ڪري ٿو، پوءِ ان کي انهن ماڻهن تائين پهچائي ٿو جيڪي ساڳيون شيون محسوس ڪن ٿا.

اسان سڀني کي يقين آهي ته اهي صحيح معلومات / رڪارڊ ڏئي رهيا آهن، پر بدقسمتي سان اهي نه آهن. اهو منحصر آهي ته مسئلو ڪيترو حساس آهي ۽ ڪيتري خطرناڪ غلط معلومات ٿي سگهي ٿي.

غلط معلومات ٻئي آخر ۾ آهي. گمراهي جي برعڪس، هي غلط ڄاڻ نقصان پهچائڻ جي نيت سان پيدا ڪئي وئي آهي. اهو نقصان ڪنهن ماڻهو، فرد، تنظيم يا ڪنهن ملڪ تائين به پهچي سگهي ٿو. غلط معلومات ايجنڊا تي مبني ۽ خطرناڪ ٿي سگهي ٿي. ڪورونا وائرس جي وبا دوران اسان ڏٺو آهي ته غلط معلومات ذريعي هڪ ٻئي، حڪومت يا سرڪاري ادارن تي اعتماد کي ڊاهڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي.

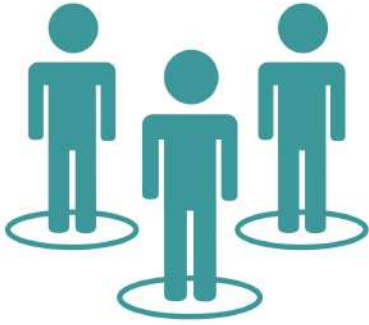

جعلي خبرون اهڙي غلط معلومات آهي جيڪا اسان کي معلومات يا خبر طور پيش ڪئي وئي آهي. جعلي خبرن جو مقصد عام طور تي هڪ شخص جي شهرت کي نقصان پهچائڻ يا انهن جا پنهنجا اشتها وڪڻڻ آهي. جعلي خبر هڪ غلط آهي، ڪڏهن ڪڏهن سنسڪرت واري رپورٽ جيڪا دلچسپي حاصل ڪرڻ، گمراه ڪرڻ، غلط ڄاڻ ڏيڻ، يا سڃاڻپ کي نقصان پهچائڻ لاءِ ٺاهي وئي آهي.

SOURCE: [WORLD HEALTH ORGANIZATION](https://www.who.int)

گمراهي ۽ غلط معلومات کي ڪيئن منهن ڏجي؟

ه هي اسان کي وائرس وانگر پکڙيل غلط اطلاع ۽ غلط معلومات تي غور ڪرڻ جي قابل بڻائي ٿو. هڪ ماڻهو پنهنجي دوستن ۽ ڪٽنب سان جعلي خبرون شيئر ڪري ٿو ۽ پوءِ انهن مان ڪجهه پنهنجي دوستن ۽ گهريائين سان شيئر ڪري سگهن ٿا ۽ ان کان اڳ جو توهان کي (حقيقت) خبر هجي، شايد خطرناڪ يا نقصانڪار معلومات هر ڪنهن وٽ پهچي وئي هجي.

جيئن اسان هٿ ڏوئي، جسماني طور فاصلو برقرار رکي ۽ ماسڪ پائڻ سان ڪورونا وائرس کان پاڻ کي بچائي سگهون ٿا، تيئن اسان معلومات کي صاف ڪرڻ جي ٿوري ڪوشش سان غلط ڄاڻ ۽ غلط ڄاڻ جي پڪيڙ کي به روڪي سگهون ٿا. ٻين سان ڪا به معلومات ونڊ ڪرڻ کان اڳ، پاڻ کان هيٺين سوال پڇو:

1. ان مان مونکي ڇا محسوس ٿئي ٿو؟
2. مان هي ڇو شيئر ڪري رهيو يا رهي آهيان؟
3. ممون کي ڪيئن خبر آهي ته اهو واقعي سچ آهي؟
4. مون کي اهو ڪٿان مليو؟
5. مان ان کي شيئر ڪري ڪنهن جي ايجنڊا جي حمايت ڪري رهيو/رهي آهيان؟

جيڪڏهن توهان کي خبر آهي ته ڪجهه غلط آهي، ان کي شيئر هرگز نه ڪريو صرف مذاق لاءِ جيئن اها جعلي معلومات/رپورٽ پکيڙجي ٿي.

اچو ته ان بابت وڌيڪ ڄاڻو. توهان جي صحت واري وزارت جي ويب سائيٽ يا ورلڊ هيلٿ آرگنائيزيشن جي ويب سائيٽ تي مستند معلومات <https://www.who.int> تان حاصل ڪري سگهجي ٿي.

هڪ ڳالهه ياد رکڻ ضروري آهي ته معلومات تبديل ٿيندي رهندي آهي جيئن اسان وائرس بابت وڌيڪ سڃاڻي سگهون. غلط معلومات کي روڪڻ لاءِ ڪجهه وڌيڪ ٽوٽڪا، معلومات جي وبا کي منهن ڏيڻ لاءِ ڪجهه اهم صلاحون،

SOURCE: [WORLD HEALTH ORGANIZATION](https://www.who.int)

غلط معلومات کي روڪڻ لاءِ ڪجهه وڌيڪ ٿوڻ

ڄاڻ جو بنياد ڳوليو،

معلومات توهان سان ڪنهن شيئر ڪئي ۽ معلومات ڪٿان آئي؟ جيتوڻيڪ اهو شخص جيڪو معلومات پهچائي رهيو آهي توهان جي ويجهي دوست يا ڪٽنب مان آهي، تڏهن به ان کي پرکيو.

هيڊ لائنز کان

ٻاهر وڃو خبرون يا معلوماتي سرخيون شايد عمدي طور تي سنسني خيز يا اشتعال انگيز ٺهيل هجن.

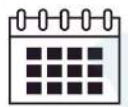
ليکڪ جي سڃاڻپ ڪريو

ليکڪ جو نالو آن لائن ڳوليو ۽ ڏسو ته ڇا اهي صحيح ۽ حقيقي آهن؟

تاريخ ڏسو،

ڏسو ته معلومات جديد ۽ موجوده آهي؟ ڇا هيڊ لائنز، تصويرون يا انگ اکر معلومات ۾ استعمال ڪيا ويا آهن سيڪشن مان ڪڍيا ويا آهن؟

معلومات لاءِ معاون ثبوتن جو جائزو وٺو،

صحيح معلومات هميشه حقيقتن سان پيش ڪئي ويندي آهي.

پنهجن تعصبن جو جائزو وٺو.

اهو پڻ سوچيو ته ڇا توهان جا پنهنجا خيال / تعصب متاثر ڪري رهيا آهن معلومات قابل اعتماد آهي يا نه؟

حقيقتن جي جانچ ڪندڙ تنظيم

سان چيڪ ڪريو جيئن ته انٽرنيشنل فيڪٽ چيڪنگ نيٽ ورڪ ۽ عالمي غيرمعمولي خبرون جي صحيح حقيقتن جي جانچ ڪندڙ تنظيم سان صلاح ڪريو

